

ESSELHEM

Jacques Dieckman

Secretariaat (a.i.)	SOK-Mededelingen	SOK-INFO	Algemeen adres
Joep Orbons Holdaal 6 NL 6228 GH Maastricht Tel: 043-3618793	Ton Breuls Bovenstraat 28 B 3770 Kanne/Riemst Tel: 00-3212454059	Joep Orbons Holdaal 6 NL 6228 GH Maastricht Tel: 043-3618793	Natuurhistorisch Genootschap Postbus 882 NL 6200 AW Maastricht

Het SOK bestuur

Ton Breuls	Voorzitter	00-3212454059
Ed de Grood	Vice voorzitter	043-3505490
Joep Orbons	Secretaris (a.i.)	043-3618793
Jan Paul van der Pas	Ledencoördinator	045-4041600
Joep Orbons	Ledenactiviteiten	043-3618793

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

De SOK op Internet:

De SOK is op Internet te vinden op: <http://www.xs4all.nl/~jorbons/sok.html>.

SOK-Groeven

De SOK heeft een aantal groeven in zijn beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve	Beheerder	Tel:
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	043-3505490
Roothergroeve	John Hageman	043-3645419
Nieuwegroeve	Han Bochman	043-3433355
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Ed de Grood	043-3505490
Fallenberggroeve	(Nog) Niet toegankelijk	
Scharnderberg	(Nog) Niet toegankelijk	

Bij inbraak in SOK-groeve:

Bij constatering van inbraak en/of vernielingen aan een van onze SOK-groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

- 1^e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
- 2^e Han Bochman, materiaalbeheer, 043-3433355
- 3^e Ed de Grood, groeveopzichter, 043-3505490
- 4^e Ton Breuls, voorzitter SOK, 00-3212454059
- 5^e Ieder ander bestuurslid. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

De SOK zal er dan voor proberen te zorgen dat de afsluiting van de groeve binnen vierentwintig uur hersteld is.

SOK ledenpasjes

SOK leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is. De aanvraag dient met een pasfoto vergezeld bij de secretaris te worden ingediend.

Voorpagina:

Prent van Geulhem door Jacques Diederens uit de Speleo Limburg kalender van oktober 1982.

Oproepen van en naar SOK-Leden

Nieuwe SOK leden

Wij heten als aspirant SOK-lid hartelijk welkom:

- J. Ameling, Pastoor Rosierstraat 1, 6245 MA Oost-Maarland, Tel: 043-4094711.
 - H. Ceha, Toropkade 9, 2102 AA Heemstede, Tel: 023-5281558
-

Adreswijziging

- J.G. van Rijselt: Anemonemstraat 39, 6214 VM Maastricht
-

Overleden

Het SOK lid Peter van Bogaert is recentelijk overleden.

SOK leden pasjes

SOK leden kunnen een lidmaatschapspasje krijgen. Dit pasje kan bij de secretaris schriftelijk aangevraagd worden. Deze aanvraag dient vergezeld te zijn van een recente pasfoto.

Dit SOK-lidmaatschapspasje is een jaar geldig en kan gebruikt worden als ondersteuning bij een verzoek een groeve te kunnen betreden of ook bij een bezoek aan het Natuurhistorisch museum,

Het bezit van een SOK lidmaatschapspasje is echter geen toelatingsbewijs tot een groeve. De normale regels voor toegang dienen altijd gevolgd te worden.

Onderdelen lampen

Geachte SOK-ers

Na een opruimbeurt in de garage van mijn ouders bleek ik een hoop onderdelen van petroleum-vergassers in bezit te hebben. Ik, nou ja mijn ouders, zitten ermee in de maag.

Zijn er onder de dames en/of heren knutselaars danwel prutsers die nog onderdelen nodig hebben?

Kijk of er iets van uw gading bij zit en bel (alsjeblieft).

De inventaris bestaat uit:

Van het merk *Light-Brand*:

- 2x korfjes (of: draag-glas-houder),
- deksel 1x
- Kap 1x
- Tank 1x

Van het merk *Butterfly*:

- Tank 1x

Het is allemaal (minimaal) tweedehandsspul

Wie maakt me los?

Erik Honée.

Komende bijeenkomsten

Staritza

Van 20 tot en met 22 juni wordt door de Russische groevenclub een internationale bijeenkomst gehouden in Staitza, zo ongeveer 150 km van Moskou. Het thema gaat over bescherming en beheer van kalksteengroeven, een onderwerp dat ons als SOK zeer na aan het hart ligt. Inschrijven kan nog tot eind mei.

Ton Breuls en Jan-Paul van der Pas zullen de SOK vertegenwoordigen. Voor meer informatie aub. wenden tot Ton of Jan-Paul.

Mons.

Van 2 tot en met 4 augustus wordt door het Belgische SO.BE.R.E.S. een Internationaal congress gehouden in Mons. Behalve vele lezingen over allerhande ondergrondse zaken zijn er bezoeken aan de prehistorische vuursteenmijnen van Spiennes, een groeve en de ondergrondse fortificaties van Philippeville.

Voor meer informatie zoals inschrijvingsformulieren kunt u terecht bij Joep Orbons

Subterranea Britannica South East Kent Study Weekend

Van 25 juli tot en met 27 juli wordt in Kent, vlakbij Dover het jaarlijkse studie-weekend gehouden. Dit jaar staat weer veel op het programma: het grandioze Dover Castle met al zijn ondergrondse gangen. Hellfire Comer, de ondergrondse bunker van waaruit de evacuatie van Duinkerken is geleid, Western Heights, een gigantische fortificatie met onderaardse ophaalbruggen uit de Napoleontische tijd, en nog enkele andere ondergrondse sites in Oost Kent.

Voor meer informatie en een inschrijvingsformulier contact opnemen met Joep Orbons. .

Verslag vorige ledenavond

De SOK Ledenavond van 20 maart j.l bevatte weer vele nieuwe onderwerpen. Er waren afmeldingen van Jacques Diederens wegens een SOK-lezing in Valkenburg en van Rob Heckers wegens ziekte.

De avond werd geopend door Ed de Groot die de studie van Marjan Melkert presenteerde. Deze studie is uitgevoerd naar aanleiding van een vraag die door de SOK bij de Wetenschapswinkel van de Universiteit van Maastricht, is gedeponeerd.

Door Joep Orbons werd een demonstratie gegeven van Internet. Wat is er over de SOK, het Genootschap en groeves op het Internet te vinden. De Internetsites van een aantal SOK leden werden bezocht. Ook de internet site van het museum met een heuse wandeling door een grot werd bekeken.

Als laatste agendapunt stond de opening van het Subterranium door Ton Breuls op het programma. Deze kelder is door het Museum ingericht als een prehistorische vuursteenmijn en een mergelgroeve. Voor de aankleding van de groeve is gebruik gemaakt van allerlei materiaal dat door SOK leden ter beschikking is gesteld.

Ter afsluiting was er een samenzijn in het museumcafe.

SOK Ledenavond

De eerst volgende SOK-Ledenavond zal plaats vinden op vrijdag 25 april a.s. om 19:30 in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Voor deze SOK ledenavond is geen programma vastgesteld. Op veler verzoek is er gelegenheid met andere SOK leden van gedachten te wisselen.

Tot vrijdag 25 april om 19:30 in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

MEET THE UNDERGROUND PRESS

Zeer zeker gaat de **BOSBERG (CANNERBERG of NATOGROT)** de hoofdmoot vormen van deze aflevering.

We zullen u alleen van de nieuwsartikelen op de hoogte houden. Een opsomming van achtergrondverhalen, ingezonden brieven of algemene artikelen over de asbestproblematiek in zijn algemeenheid zou teveel plaats innemen in deze rubriek.

De koppen in **Dagblad de Limburger** van 08.03.97 spreken voor zich:

"Duizenden Afcenters werkten in Asbest" en "Gevaar in NAVO-bunker in Maastrichtse Cannerberg was bekend. Geen bescherming voor militairen".

Mogelijk duizenden militairen zijn vanaf begin jaren '70 blootgesteld aan de kankerverwekkende stof asbest, zonder beschermend masker. De huidige grenswaarde is 0.1 vezel per mm lucht. Bij schoonmaakwerkzaamheden in de "bunker" liep dat soms op van 7.2 tot 196 vezels. In dezelfde krant verscheen ook een achtergrondcommentaar met de allesomvattende titel: **"Over asbest werd nooit gesproken"**.

Eveneens in het DdL (datum niet bekend) lezen we daarom

"Oud-dienstplichtige maakt zaak van asbest Cannerberg"

Op maandag 10.03.97 opent de krant met **"Schadeloosstelling Afcenters geëist" en "Asbestzaak Cannerberg schokt stichting Erfgoed VVDM en Comité Asbestslachtoffers"**.

Het **Limburgs Dagblad** voegt op 11.03.1997 daaraan toe: **"Actie oud-militairen tegen asbestbesmetting"**. Zo'n 20 oud dienstplichtigen willen een schadevergoeding van het ministerie van Defensie.

In DdL van 13.03.1997 stelt de juridisch adviseur van het comité Asbestslachtoffers tijdens een informatiebijeenkomst: **"Optreden Defensie onvoorstelbaar" en "Slachtoffers: ministerie stelde personeel Cannerberg moedwillig bloot aan asbest"**. Volgens een bezoeker op die bijeenkomst zijn inmiddels al 16 medewerkers van het isolatiebedrijf, dat met blauwe asbest in de berg werkte overleden! In dezelfde krant staat ook **"Pas over twintig jaar piek van asbestziekten"...**

Bijna schokkend is de titel van een artikel over dezelfde bijeenkomst in het **Limburgs Dagblad** (13.03.1997): **"Zijn de eerste doden van Cannerberg al begraven?"** Op een andere pagina staat **"Soms wel duizend man bij één oefening"**.

Het verweer van werkgevers dat hij of zij toen niet kon weten dat het vezelachtig materiaal kanker kan veroorzaken is heden achterhaald. Na een aantal rechtszaken en een uitspraak van de civiele kamer van de Hoge Raad in 1993 is gebleken dat dit verweer is achterhaald. **"Smartegeld bij asbestose maximaal anderhalve ton"** zegt DdL van 14.03.1997 in een achtergrondverhaal van Laur Crouzen.

Inmiddels ontwaakt de politiek: **"Vragen over de Cannerberg"** (DdL van 15.03.1997). "Hoeveel ziekte- en sterfgevallen zijn bekend van de voormalige

werknemers die in de Cannerberg zijn blootgesteld aan asbest?" wil iemand van de CDA weten.

En ook **"SP-vragen over asbestzaak in Cannerberg"** in DdL van ?.

Met **"Belgen: onderzoek Cannerberg"** onderstreep DdL van 18.03.97 het grensoverschrijdend belang. De Belgische militaire vakbond ACMP heeft aan minister Poncelet gevraagd een diepgaand onderzoek in te stellen. De 74-jarige Jean Beks uit Maastricht werkte van 1968 tot 1977 als medewerker van de genie in de Cannerberg. In 1977 verliet hij de basis met ernstige longklachten: **"De gangen zagen blauw van het asbeststof"** is de kop in DdL van 19.03.1997. "Het spul werd centimeters dik op de buizen gespoten. Die werklui hadden maskers op. Wij, de burgers en militairen, niet. We liepen onbeschermd door die asbestwolken".

Ook de Nederlandse **"Vakbond militairen eist openbaarmaking van asbest-gegevens"** in DdL van 24.03.1997. In feite zijn het al drie bonden die aan de bel trekken in Nederland: de VBM, de ACOM en de AFMP.

Volgens het **Limburgs Dagblad** van 04.04.1997 wezen Britse onderzoekers al eerder op de gevaren: **"Defensie kende gevaren asbest in Cannerberg"**.

"Defensie blunderde in Cannerberg" en **"Lapmiddelen moesten eind maken aan asbestproblematiek NAVO-basis"** is de beschuldigende kop in DdL van 05.04.1997. "Fout op fout is gestapeld bij de aanpak". In een extra pagina-groot artikel van de zaterdag-bijlage Horizon staat een beklemmende foto boven **"De asbestaffaire. Jarenlang gestuntel in geheime NAVO-basis Cannerberg"**. Het artikel is een reconstructie hoe in de loop der jaren defensie met kunst- en vliegwerk de asbestproblemen onder controle probeerde te krijgen. Zo werden dringende verzoeken van buitenlandse autoriteiten om het probleem afdoende aan te pakken, niet gehoord, aldus de krant.

"VBM eist via kort geding inzage in dossiers Cannerberg" (DdL van 08.04.97). Binnen twee weken moeten de stukken beschikbaar zijn, omdat de VBM vindt dat het ministerie jarenlang willens en wetens nalatig is geweest. In het artikel staat ook dat de Belgische minister van Defensie J. Poncelet de medische dienst inmiddels opdracht heeft gegeven alle Belgische militairen die in de Cannerberg hebben gewerkt te onderzoeken.

De volgende dag lezen we **"Defensie geeft openheid over asbestprobleem"**. (DdL 09.04.97). De staatssecretaris J. Gmelich Meijling van Defensie heeft volledige openheid van zaken toegezegd. Het kort geding van de vakbond wordt daarmee ingetrokken. De stukken zullen echter niet binnen twee weken op tafel liggen omdat een groot aantal documenten en rapporten tientallen jaren geleden is opgesteld.

Het is al vaker gezegd: wordt vervolgd.....

Ook nieuws uit het Valkenburgse land: **"Valkenburg betaalt mee aan herstel grotten"** omdat de gemeente geen heil ziet in juridische procedure (**Dagblad de Limburger** 22.02.1996) en **"Valkenburg geen proces tegen eigen bv"** (**Limburgs Dagblad**) van dezelfde datum. Waar gaat het over? Valkenburg Omhoog is een bv van de gemeente, die het kuurpark op de kop van de Cauberg bouwt. Door deze werkzaamheden is vrijwel zeker druk ontstaan op de

onderliggende pilaren van de **GEMEENTEGROT**, waarvan sommige nu ernstige "vermoeidheidsverschijnselen" vertonen. Deze pilaren moeten hersteld worden: kosten f 200.000 (3,8 milj Bf). Wie gaat dat betalen? We houden u op de hoogte....

Maar wie is nu de eigenaar? **"Regel verantwoording grotten"** (DdL 26.02.97) vindt raadslid **Eurlings**. Er moet juridische duidelijk komen over eigendom- en exploitatierechten ondergronds. Nu is dat niet altijd even duidelijk. En niet duidelijk is wie moet betalen.

Volgens raadslid **Knols** de bv Valkenburg Omhoog. Als argument haalt hij **inspecteur Miseré** van Staatstoezicht aan, want die heeft (volgens de krant) verklaart dat de aanleg van het kuurpark de oorzaak is van de scheuren en druktoename. We houden u op de hoogte...

Men is al bezig met maatregelen, om 12 "mergelzuilen" te beveiligen: **"Corsetten van beton beveiligen GEMEENTEGROT"**, die in mei klaar moeten zijn. Een mooie foto van een lelijk beton-corset rondom een pilaar begeleidt het artikel in **DdL** van 27.03.1997.

Onze **JACQUES DIEDEREN**, lid van de **SOK**, hield een **"lezing over mergelwinning"** in het cultureel centrum te Valkenburg, onder auspiciën van de Historische Kring Land van Valkenburg (**Limburgs Dagblad** 18.03.1997).

We zijn nog niet klaar met berichten uit het Geulstadje: **"Valkenburg zoekt zijn toekomst onder de grond"** lezen we in **DdL** van 29.03.1997. De gemeente heeft een prijsvraag uitgeschreven om ideeën te verkrijgen voor ondergronds bouwen, ondergrondse verkeersoplossingen, enz. Gelukkig erkend de gemeente ook dat er steeds meer stemmen opgaan om de cultuur-historische waarde van de groeven beter te beschermen. We volgen een en ander met Argusogen.

Het zal u, als vaste lezer van deze rubriek, niet verbazen: **"Nieuwe grot-ingang Sibbe vertraagd"** (**DdL** 25.03.1997). Het wordt nu op zijn vroegst 1 juli, maar waarschijnlijk later. Reden van het oponthoud is een bezwaar dat zes bewoners van de Dorpsstraat hebben ingediend. Het schijnt, volgens hun, grote gevolgen te hebben voor natuur, verkeer, leefklimaat en waarde van huizen.

De plaatselijke basisschool van Berg en Terblijt won in 1995 de derde prijs (waarde f 10.000,-) met een sprookjeswedstrijd in de Efteling. De helft van dat bedrag is geschonken aan de **Stichting De Rotswoning**. Voorzitter **Frans Bergsteijn** bedankte de kinderen met een rondleiding en een gedenkmaquette in de **GEULHEMERGROEVE: "Oorkonde school Berg en Terblijt in grot Geulhem"** bericht het **L.D.** van 18.03.1997.

Voor de ene een zegen, voor de ander een frustratie, maar **"Illegale fuiven in mergelgrotten zijn in"** staat in het **Belang van Limburg (BvL)** van 17.03.1997. **"Houseparty diep onder de grond"**. Slechts een honderd feesters zijn toegelaten tot de grot (**Ternaaien-Beneden** deze keer). Bij het binnendringen van de groeve krijgt iedereen voor vijf gulden een stempel. "Zonder stempel brengen

we niemand naar buiten". De redactie van deze rubriek droomt vanaf nu over stempelinkt op waterbasis, die na twee uur oplost.....

Op Nederland 1 (TV) zagen we donderdag, 13 maart om 19.30 uur het programma **Geestkracht 11** op de NCRV, een programma waarin men op zoek gaat naar mensen met bijzondere verhalen over godsdienst en cultuur. Tijdens dat programma werden ook beelden van de **JEZUIETENBERG** vertoond.

Het LD van 27.03.97 (met een mooie kleurenfoto) schrijft: "**Schraapzagen bij licht van tomatenpureelampje**". Voor de doorgewinterde SOKker wordt met de kop in DdL van 22.03.97 (met "slechts" een zwart-wit foto) het al een stuk duidelijker: "**Strafpijpen en "sjaapiezers"**".

Het gaat over de nieuwste attractie van het Nat.hist.Museum: het Subterraneum (oftewel de **GROEVE BRINKERINK**) waarin museum"directeur" **Douwe de Graaf** (DdL) en conservator **Ed de Groot** (LD) vertellen van de tot mergelgroeve en vuursteenmijn omgetoverde gewelvenkelder van het museum.

Goed nieuws vanuit België: "**Grottenlopers inspecteren tachtig kalksteengroeven**" schrijft op 24.03.97 **Het Belang van Limburg**". **TON BREULS, BERNO HULS, JOHAN JANSSEN** en **JOHAN WILLEMS** (toevallig allemaal SOK-leden), verenigd in de v.z.w. **Hulpdienst Groeven** van en in de gemeente Riemst, dalen af op die plaatsen waar de stabiliteit in het gedrang kan komen en snellen te hulp bij ongevallen of mogelijke verdwijningen. Als bijkomende opdracht heeft de v.z.w. de taak gebeurtenissen te signaleren die de versterking van flora en fauna of bedreiging van de cultuur-historie of onderaards landschap ten gevolge kan hebben. Het **Limburgs Dagblad** herhaalde het bericht in haar editie van 25.03.97 onder de kop "**Grottenlopers houden groeven in het oog**".

We blijven in België: "**In het krijt bij Eben-Emael**" is een soort pagina-groot reisverslag in de weekend-bijlage van DdL van 05.04.97. De verslaggever geeft aan dat dit dorp bekend is van het fort en het "bizarre kasteel" van Robert Garcet. "Veel interessanter is echter wat je er niet kunt zien: het landschap onder de grond". Overal ziet hij hopen en gaten. "Niet voor niks hebben het de mensen het hier over de **Muizenberg**" Foutje...

En nu de **PRIJSVRAAG** van de Maand: de foto toont "een toegangspoort tot de metropool van gangen". We moesten ook even goed kijken, maar vragen u: wie weet waar deze ingang ligt? Als prijs bieden we u een voetreis aan naar Kanne of Eben-Emael, plus een consumptiebon. De eerst goede oplossing is winnaar. Er is maar één spelregel: niet stiekem aan Luck Walschot vragen!

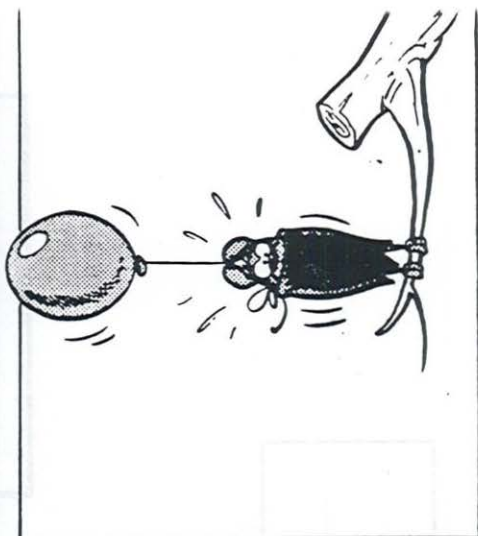
"**Verhuizing dreigt voor voetbalclub Kanne**". Geen foutje maar een artikel in het **BvL** van 08.04.97, dit alles in het kader van de plannen om van **Caestert** een stiltegebied te maken. Er zijn zelfs plannen een beëdigd wachter aan te stellen die grensovertredend kan optreden, bovendien wil men Caestert ook verbieden tussen zonsongang en -opkomst.

Op dezelfde dag in de dezelfde krant een verhaal over de "**Gevaarlijke dolinen in natuurgebied Caester**". Toen in het gebied de waarde van bomen werd bepaald, signaleerde men een vijftiental verraderlijke dolinen. Geen commentaar verder van de redactie....

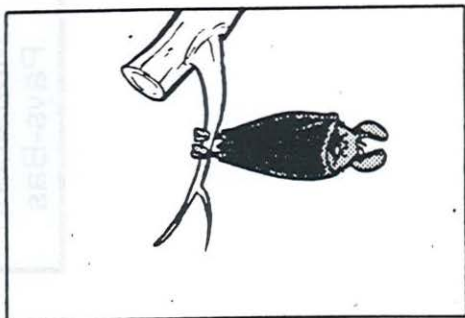
En een dag later in het **BvL: "Luikse toegangen verhinderen bescherming Caestertgroeven"** (09.04.1997). De gemeente Riemst ijvert al jaren tervergeefs voor de klassering van het ondergronds gangenstelsel. Bekend is de stoeve omgang en overleg met Wallonië. Er wordt nu gezocht naar een andere oplossing, met mogelijk de heropening van toegangen op Vlaams grondgebied. **Ton Breuls** werd ook geciteerd met enkele uitspraken. Met één klein probleempje: hij werd niet geïnterviewd of geraadpleegd.....

Met dank aan de correspondenten Gilbert Nicolaes en Peter Houben.

Reacties, copiëen of inzage op Bovenstraat 28 te Kanne.

© 1999 WIL RAYMANN/DCS. THUIS WAKES 4233

DRUKWERK

AF-Z: NL 6228 GH 6

Port betaald
Port payé
Maastricht
Pays-Bas